

خصوصیت با بخش خصوصی

ارزیابی کارشناسان از اظهارات اخیر حسن روحانی درباره لوازم مشارکت مردم در اقتصاد

یعنی به مدت ۸ سال متوالی شعار سال با محوریت تولید نام‌گذاری شده است. تجربه کشورهایی که در میان‌مدت نرخ‌های رشد بالا و پایداری را ثبت کرده‌اند، نشان می‌دهد که عمدتاً پیش‌نیاز این موفقیت‌های اقتصادی، اجماع سیاست‌گذاران بر سر لزوم اولویت‌دادن به بخش خصوصی بوده است. یکی از راهکارهایی که کشورها با استفاده از آن، به کمک بخش خصوصی رشد قابل‌توجهی را احساس می‌کنند، استفاده از ظرفیت بنگاه‌های کوچک و متوسط خصوصی است. کشورهایی همچون سوئد، برزیل، مالزی و کره جنوبی با تقویت بنگاه‌های کوچک و متوسط یعنی همان SMEها، موفق شدند تا به اهداف توسعه‌ای خود دست پیدا کنند. به دلیل مزیت نسبی ایران در تأسیس و توسعه استارت‌آپ‌ها، بررسی تجربه سوئد در تقویت استارت‌آپ‌های کوچک اهمیت بیشتری دارد. دولت سوئد در یک برنامه حمایتی با نام «جهش»، به استارت‌آپ‌های کوچک این کشور کمک می‌کند تا خدماتی در کلاس جهانی ارائه دهند. این حمایت‌ها شامل آموزش فعالان تکنولوژی، کمک‌های مالی تا سطح ۴۰۰ هزار کرون، کمک برای توسعه بازار استارت‌آپ‌ها و ارائه استراتژی توسعه بنگاه‌ها به شرکت‌های تکنولوژی کوچک‌مقیاس می‌شود. این فرآیند باعث شده که استکهلم با لقب کارخانه تک‌شاخ‌سازی در جهان شهرت پیدا کند. برخی از برندهای مشهور در حوزه تکنولوژی همچون اسپاتیفای در این کشور مشغول به فعالیت هستند. بررسی تجربه‌ها نشان می‌دهد که برای جهش تولید حضور جدی بخش خصوصی لازم است و جهش تولید در میان‌مدت قابل بررسی است؛ با این وجود تغییر جهت در سیاست‌گذاری می‌تواند در یک بازه زمانی کوتاه امکان‌پذیر باشد و باید این نکته را در نظر گرفت که افزایش تولید بدون همکاری بخش خصوصی امکان‌پذیر نیست، بنابراین باید به لحاظ اجتماعی و سیاسی شرایطی فراهم شود که مردم به تولید متمایل شوند.

روزنامه هم‌میهن در یک نظرخواهی از کارشناسان، زمینه‌های تحقق شعار سال و امکان مشارکت مردم در اقتصاد را به بحث گذاشت. در این نظرخواهی علی سرزعی، کارشناس اقتصاد و استاد دانشگاه، علی سعدوندی، کارشناس اقتصاد و استاد دانشگاه و احمد جانجان، کارشناس اقتصاد مشارکت کردند.

این در حالی است که همین الان، بنگاه‌های بزرگ اقتصادی عملاً در اختیار نهادهای عمومی قرار دارند. نااطمینانی در شاخص‌های اقتصاد کلان به همراه سرکوب مداوم، موجب شده اقتصاد کشور در ترکیب بنگاه‌های اقتصادی خود، اندک بنگاه‌های بزرگ خصوصی داشته باشد اما اگر در گذشته، بخشی از مردم به دلیل کاستی‌های برشمرده‌شده و همچنین اظهارنظر افرادی مانند شریعتمداری، به غلط تصور می‌کردند نظام حکمرانی هم ترجیح می‌دهد در امور اقتصادی بخش خصوصی را کنار زند و امور را به بنگاه‌های حاکمیتی واگذار کند اما بیانات شفاف و صریح مقام معظم رهبری در روزهای پایانی سال گذشته، مهر باطل بر این تصور رایج زد. هفته‌های آخر بهمن سال گذشته، نمایشگاهی از توانمندی‌های تولیدات داخل برگزار شد. این نمایشگاه که با محوریت شرکت‌های دانش‌بنیان و زنجیره تأمین تولید برپا شده بود، میزبان شرکت‌هایی از صنایع مختلف بود و رهبری نیز از این نمایشگاه دیدن کردند. همان زمان، یک فیلم کوتاه از این بازدید در شبکه‌های مجازی دست به دست شد. در این فیلم، وزیر نفت از واگذاری یک پروژه از شرکت خارجی به یک نهاد عمومی غیردولتی خبر می‌دهد. وزیر نفت می‌گوید که بعد از خروج شرکت توتال از کشور، قرار است پروژه‌ها به دلیل تحریم به «ستاد اجرایی» سپرده شود که مقام رهبری به این گزاره واکنش شفاف نشان می‌دهند و می‌گویند: «بدهید به بخش خصوصی؛ ستاد اجرایی که بخش خصوصی نیست.» همین نکته مرز بین بخش خصوصی واقعی و دولت در لباس بخش خصوصی را عیان می‌کند. به‌خصوص اگر توجه کنیم که امسال نیز سال «جهش تولید با مشارکت مردم» نامیده شده است. همه این مسائل در کنار هم باعث ایجاد دوباره این پرسش می‌شود که چرا شرکت‌های بزرگ اقتصادی، عمدتاً دولتی یا شبه‌دولتی شدند؟ چرا با وجود سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی، رشد شرکت‌های خصوصی، سقف مین دارد و هرگز فرصتی برای رشد عالی شرکت‌های خصوصی وجود نداشته است و اساساً چرا با وجود شعارهای زیاد و سیاست‌های حمایتی، تولید رشد نمی‌کند؟ سال ۱۴۰۳ سال «جهش تولید با مشارکت مردم» نام‌گذاری شده است. بررسی روند نام‌گذاری‌ها حاکی از این است که از سال ۱۳۹۶ تاکنون

مریم رحیمی
خبرنگار اقتصادی

پس از گذشت دو دهه، خصوصی‌سازی و سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی، همچنان به اهداف خود حتی نزدیک هم نشده است. شاهد این ادعا، گاه در گفته‌های مقامات عالی دولتی و گاه در شکایات بخش خصوصی، موج می‌زند. در واقع اگر سهم بخش خصوصی از سید مدیریتی کشور کمتر از ۱۰ درصد است، در عوض خط و مشی مشخص شده در اصل ۴۴ قانون اساسی، مولود ایجاد گلوگاهی جدی، با نام بنگاه‌های خصولتی بوده است؛ گلوگاهی که رفع و رجوع آن، مستلزم کاهش تصدی‌گری دولت - چه به‌صورت مستقیم و چه به‌صورت غیرمستقیم - است.

با وجود تأکید اصل ۴۴ قانون اساسی بر اهمیت نقش‌آفرینی بخش خصوصی در اقتصاد کشور، نقش‌آفرینی بسیار ناچیز بنگاه‌های خصوصی همواره یکی از چالش‌های اقتصاد ایران بوده است؛ تا جایی که چند روز پیش، حسن روحانی، رئیس‌جمهوری سابق، در دیدار با وزیران کابینه دو دولت یازدهم و دوازدهم گفته بود: «برخی (از جریان‌ها) سکوهای اقتصاد دیجیتال را می‌خواهند حاکمیتی کنند.

بخش خصوصی را قبلاً خصولتی می‌کردند، الان خصوصی می‌کنند.» احتمالاً یکی از مصادیق این گزاره، مباحثی است که درباره واگذاری دیجی کالا مطرح شد. مثلاً حسین شریعتمداری در سرمقاله روزنامه کیهان سکوهای آنلاین را دولتی‌سازی دانست که محل فعالیت دولت هستند. به گفته او «تعداد این سکوها، نزدیک به ۴۰۰ یا متجاوز از ۴۰۰ عدد است و نقش یک دولت‌سازی را برعهده دارند که بیرون از اشراف و نظارت نظام بر آنها هستند. او پس از این نتیجه گرفته بود که هیچ نظام حکومتی، یک دولت‌سازی را در درون خود تحمل نمی‌کند. پس اگر وجود پلتفرم‌های خدمت‌رسان ضروری است، از سکوهای قانون‌گریز سلب صلاحیت‌شده و مدیریت آنها به افراد صاحب صلاحیت و تحت نظارت مستقیم مراکز ذی‌ربط واگذار شود.»

بیش از ۸۰ کشور خواهان خرمای ایران

بیش از ۸۰ کشور متقاضی خرمای ایرانی هستند. به گزارش ایرنا، سیدروح‌الله لطیفی، سخنگوی کمیسیون روابط بین‌الملل و توسعه تجارت‌خانه صنعت، معدن و تجارت ایران از صادرات خرمای ایرانی به ۸۲ کشور در سال ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: در سال گذشته ۳۸۹ هزار و ۴۹۵ تن خرما به ارزش ۳۴۵ میلیون و ۳۸۷ هزار و ۱۲۲ دلار از ایران صادر شده است. او گفت: در سال ۱۴۰۲ نزدیک به ۳۸۹ هزار و ۴۹۵ تن انواع خرما به ارزش ۳۴۵ میلیون و ۳۸۷ هزار و ۱۲۲ دلار از کشورمان صادر شده که نسبت به سال قبل ۴ درصد در وزن و ۷/۶ درصد در ارزش با افزایش همراه بوده است. وی افزود: ۸۲ کشور، مقصد صادرات انواع خرمای ایرانی در سال ۱۴۰۲ بوده که هند با خرید ۹۰ هزار و ۲۳۷ تن، به ارزش ۸۴ میلیون و ۷۹۴ هزار دلار، مقصد نخست انواع خرمای ایرانی بود.

تعیین تکلیف ماشین‌آلات معدنی

ماشین‌آلات راه‌سازی و معدنی که در بنادر از سال‌های گذشته رسوب شده، بعد از اینکه گمرک اظهارنامه متروکه بودن آنها را اعلام کند، توسط این سازمان تعیین تکلیف می‌شود. به گزارش ایرنا، سیدعبدالمجید اجتهادی، مدیرعامل سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی گفت: ماشین‌آلات راه‌سازی و معدنی که در بنادر استان هرمزگان و بوشهر از سال‌های گذشته رسوب‌شده، تعیین تکلیف می‌شود. او گفت: بعضی از این دستگاه‌ها دارای پرونده‌هایی در مراجع قضایی است و باید اعتراض‌ها به استناد رای دیوان عدالت اداری مختومه اعلام شود و گمرک در اجرای حکم دیوان عدالت اداری، متروکه بودن آن را اعلام کند تا زمینه تعیین تکلیف ماشین‌آلات راه‌سازی فراهم شود. وی افزود: ماشین‌آلات راه‌سازی و معدن با استفاده از ظرفیتی که در قانون بودجه ۱۴۰۲ ایجاد شده و دستور معاون اول رئیس‌جمهور تعیین تکلیف خواهد شد. او گفت: ۳۰۰ دستگاه شرایط متروکه دارد و بقیه هم در صورت متروکه شدن تعیین تکلیف می‌شود.

اعتبار ۱۷۲۸ میلیارد تومانی برای تغذیه کودکان

قرار است اعتبار ۱۷۲۸ میلیارد تومانی برای کمک به تغذیه کودکان دچار سوءتغذیه در سال جاری تخصیص داده شود. به گزارش ایرنا، داود منظور، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور اعلام کرد: اعتبارات رفاه و تأمین اجتماعی از ۱۳۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ به ۶۳۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ (رشد ۳۸۰ درصدی) افزایش یافته است. او در ادامه ویژگی‌های ممتاز قانون بودجه ۱۴۰۳ را تشریح کرد: اعتبارات رفاه و تأمین اجتماعی از ۱۳۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ به ۶۳۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است. رئیس سازمان برنامه و بودجه افزود: در این مدت، متوسط پرداختی ماهانه به مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی از ۶۱۷ هزار تومان به یک میلیون و ۶۹۰ هزار تومان افزایش یافته است. او اعلام کرد: همچنین، در دولت سیزدهم برای کمک به تغذیه کودکان دچار سوءتغذیه، مبلغ ۸۴۰ میلیارد تومان در بودجه سال ۱۴۰۲ و مبلغ ۱۷۲۸ میلیارد تومان در بودجه ۱۴۰۳ پیش‌بینی شده است.